

Oglas, pripostana itd. i računaju se na temelju ...

naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

list na vrijeme ne primi, to javi odpravničtva u renom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se iz- ta napiše „Reklamacija“.

svog računa br. 847-849. telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Svodom rastu male stvari, a nosloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

glavni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. I. II. kat.)

Izlazi svakog četvrtka o pedno.

Netiskani dopisi se ne vraćaju ... Predplata se poštarinom stoji 10 K u obće. ...

Levan carevine više poštarina, Plaća i utičaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. zan- stali 20 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr.“ (Via Giulia br. 1), kamioneka se zaslovljuju sva pisma i pred- plate.

VII. glavna skupština

saveze avstrijskih jugoslavanskih učiteljskih društva.

Predprošla nedjelju započelo je u Puli ... je ureklo svoju godišnju glavnu skup- nu ovaj put u Puli.

Slovenski gostovi i prvi širitelji na- dne prosvjete slovenskog bratskog nam- roda nadošli su amo što u nedjelju u ... ro, što poslije podne i to nekog željez- om, drugi parobrodom. Sudjelovanje ... d skupštine bijaše vrlo mnogobrojno, ... o služi samo na čast gg. učiteljem i ... iteljicam, koje se odvažiše na tako da- si put.

Prvog dana imao je upravni odbor ... svjerljivu sjednicu, na kojoj bijaše usta- veni program za delegaciju i opredie- ni pojedini izvještaji za glavnu skupštinu.

U ponedjeljak viećali su u dvorani ... teta „Belvedere“ odaslanici pojedinih ... iteljskih država, koja se nalaze u ... Zavezi.

Sakupljene odaslanike pozdravio je ... predsjednik g. L. Jelenc, ocrtav zadaću ... baslanika t. j. da pregledaju i prosude ... vještaj, što mu ga predlože upravni ... labor i ravnateljstvo „Zaveze“, pa da ... reku svoj sud o tom, da li je društveno ... dstvo valjano izvršilo svoju zadaću ... rećuće protibite učiteljskog stališa. Družtva ... Zaveze“ imaju pravo, da viećaju o pred- ... ih i rezolucijah, koje dolaze na dnevni ... d skupštine. Ova su društva imala te- ... jem minule godine 143 viećanja, na ... jih se je obdržavalo 161 predavanja i ... zprava.

Društveni tajnik g. Česnik izvjestio ... iza toga o djelovanju „Zaveze“ i nje- ... nih država. Iz toga izvještaja dozna- ... mo, da ima u „Zavezi“ sada 33 učitel- ... jih država. Sva ta društva imaju 67 ... časnih, 1696 redovitih i 64 podporna ... ana. Imade dakle svih skupa 1827 čla- ... ova.

PODLISTAK.

Frankovićeva „Početnica.“

Piše Vinko Rubeša. (Nastavak*)

Iza ovih vježba (liepočitanja) moglo ... se još dodati razne dječje zagonetke ili ... k kratke rečenice upitnog sadržaja, na ... je bi dijete kod čitanja imalo ustmeno ... govarati. Ovakvim bi se zagonetkama i ... enicama zaista mnogo pripomoglo, da ... to rekuć, već u najranijoj mladosti na- ... tile djecu, da paze na smisao onoga, što ... ajaju. Ta to je napokon glavna svrha ... anju! Mi smo u svoje vrijeme naišli na ... anju u 4. a u 5. škol. godini, koja ... su razumjela ono, što čitaju. Da, zna- ... ka za slučajeva, da su djeca ostavljala ... ku školu, pak akoprem su prilično ... bro čitala, niesu ipak shvaćala smisao ... anih stiva. A to dolazi svakako odalle, ... se nije već iz početka pričuvavalo djecu ... paze na sadržaj čitanoga, u čemu

Nakon podulje i živahne razprave ... bijaše taj izvještaj odobren i prihvaćeni ... konačno nekog predlozi. O društvenih ... računih izvjestio je blagajnik g. Luznar. ... Prihvaćen je zatim predlog, da se budući ... skupštinu saveze o Duhovih.

Konačno bi izabran novi odbor i to: ... predsjednik g. Luka Jelenc, tajnik g. Dra- ... gutin Česnik i blagajnik g. Fran Luznar. ... Odbornici za Primorje jesu gg. Anžlovar, ... Berginc i Križman.

Glavna skupština. Predsjednik otvori ... skupštinu oduševljenim nagovorom u ko- ... jem naglasi, da se eto po drugi put sa- ... staje slovensko učiteljstvo na zemljištu ... kršne Istre. U krasnoj Opatiji — reče — ... pružili smo prvi put god. 1896. bratsku ... desnicu hrvatskom učiteljstvu sklopiv ... s njime pobratimstvo, koje neka nas veže ... u stališkom ponosu i u bratskoj ljubavi. ... Zvezda voditeljica u zajedničkom našem ... radu neka nam bude napredak puknoga ... školstva, slobodna škola i slobodoumno i ... materijalno dobro poduprto učiteljstvo.

Zatim se je g. predsjednik uputio i ... u liberalno i klerikalno razglabanje upozoriv ... naše učiteljstvo na neki umišljeni klerika- ... lizam, koji da je tobož također u Istri ... doma. Mi ga na tom polju nećemo slijediti, ... i to tim manje pošto su mi i onako va- ... ljano odgovorili hrvatski učitelji gg. Rajčić ... i Matelić.

O I. točki dnevnoga reda: „O molbi ... na carevinsko vieće za poboljšanje materi- ... jalnog stanja učiteljstva“, izvjestio je na- ... učitelj iz Mareziga g. Plesničar.

Prihvaćene su iza toga jednoglasno ... u gornjem smislu dvie resolucije.

Kod II. točke dnevnoga reda: „O po- ... četnih slovenskoga školstva u jofefinskoj ... dobi“ predavao je vrlo krasno g. dr. Fran ... lješić dotaknuv se osobito školstva Istre“ ... G. lješić zahvalio se je predsjednik na- ... pose radi krasnog i savršenog predavanja.

O III. točki dnevnoga reda: „Da se ... odpravi mjestni platežni sustav u Istri“

Ovo zanimivo predavanje želimo doneti u ... cijelosti, te molimo našu gg. učitelje, da nam ga ... pribavi izvole. (Op. ur.)

griješit mnogi učitelj, koji polaže veću pasku ... okretnom čitanju, nego li razumjevanju ... sadržaja: S druge strane opet mnogo do- ... doprinosa ovim pogreškama tvarina stiva, ... koja češće ne može ni u čemu da zanima ... diete, bilo radi nerazumljivih riječi ili čit- ... tavih rečenica, bilo opet radi takvog snova, ... koji se diametralno razilazi sa vidokrugom ... djeteta. Ili da se jednostavno izrazimo: ... jer diete ne razumije, niti može razumjeti ... ono, što čita, pak zato kod čitanja svu ... pasku obraća jedino u slaganje pismena ... i slova.

Kad bi se dakle iza vježba liepoči- ... tanja uvrstilo nješto dječjih zagonetka i ... pitalica, moglo bi se „Početnicu“ zaklju- ... čiti. Toliko već bi dostajalo za 1 školsku ... godinu. Ta dovlje i došije baš Početnica, ... u pravom smislu rietić.

Drugi dio Frankovićeve „Početnice“ ... biva najme

V. poučna stiva

spadaju već u vrst čitanka, te bi se kao ... takva imala rabiti u 2. škol. godini. Ovo

izvjestio je učitelj iz Boljunca g. Anžlovar, ... koji je na koncu predložio rezoluciju, koja ... ide za tim da se dokine postojeći sra- ... motni i štetni sustav plaćanja učiteljstva ... u Istri po mjestih.

O IV. točki dnevnoga reda: „O hr- ... vatskom i slovenskom školstvu“ izvjestio je ... učitelj u Smartnem g. Šega predloživ na ... koncu tri resolucije, koje idu za tim 1. da ... se prosvjeduje proti nezakonitomu postu- ... panju talijanske gospodujuće stranke sa ... hrvatsko-slovenskim školstvom u Istri; ... 2. da se zahtjeva od c. k. vlade, da uredi ... pravedno hrvatsko i slovensko pučko i ... srednjoškolsko; 3. da se pruži sloven- ... skim klubovom na carev. vieću jasnu ... sliku svega istarskoga školstva sa zahtje- ... vom neka smatraju ovo pitanje kao ... glavnu točku slavenske uzajamnosti.

Kod zadnje točke dnevnoga reda: ... „predlozi“ razvila se je živahna razprava ... radi naših narodno-političkih prilika i ... radi pitanja zašto je istarsko učiteljstvo ... izstupilo iz „Zaveze“. Kod ove točke uzeo ... je prvi rieć učitelj Rajčić iz Opatije. On ... je spomenuo uzrok zašto nema hrvatskih ... učitelja iz Istre ovdje. Spomenuo je kao ... glavni razlog pisanje „Zavezinog“ glasila ... proti učiteljima u Istri primajuć tenden- ... cionne dopise od narodnih odpadnika u ... Istri, kao Marchi. Iza njega slijediše drugi. ... Liepo razlaže političke prilike u Istri i ... kaže: gospodo, ovdje nema stranačke ... borbe, ovdje je borba narodna te svatko ... u Istri ili pripada hrvatsko-slovenskoj ... stranci ili talijanskoj (pješkanje). I zato ... raskol u „Zavezi“ prouzročili su oni, koji ... htijue preći iz narodne u talijansku stranku, ... zlorabiše glasilu „Zaveze“ proglašujući se ... liberalcima a u istinu su narodni odpad- ... nici. Spominje posljednje občinske izbore ... u Puli i ponašanje učitelja Zeca prigodom ... istih konstatirajuć, da je u istim izborima ... učitelj Zec glasovao za pristae talijanske ... stranke, koja danas vlada u Istri, a koje ... narodno izdajstvo opravdava učitelj Zec ... time što je narodna hrvatska stranka u ... Istri klerikalna a talijanska liberalna. Zgodno

naše mnijenje usvojili smo u našoj praksi, ... jer smo se uvjerili, da se sa poludnevna ... polazkom 1. škol. godine jedva može da ... doprije nekoliko stiva iz ovog diela da ... obradi. Dapače i u najpovoljnijim sluča- ... jevima ipak većina stiva ovoga diela ostane ... neobrađena. Ako se napokon za rana i ... dopre do poučnih stiva, naiđe se na ... teške komade, koji uzmu prilično vremena ... hoće li se, da ih se obradi kako valja. ... Dakako, misli li učitelj, da je dosta ova ... stiva lih čitati bez posebnog tumačenja, ... pripovijedanja i razglabanja, onda može ... se možda i doprieti do konca „Početnice“. ... Ali ovakvo površno čitanje djeci je go- ... tvo na štetu, jer se tako priuče na me- ... haničko čitanje, bez posebne pazke na ... smisao čitanoga, što se pak u kasnijim ... godinama prečesto kruto osvjećuje.

Uzme li se napokon kako hoće ovaj ... dio „Početnice“, mora se svakako priznati, ... da se ga u 1. škol. godini ne može te- ... meljito obraditi, dakle da se prikazuje ... suvišnim za rečenu škol. godinu.

opaža i pita govornik, zašto u Istri ustaju ... proti tobožnjem klerikalizmu samo i je- ... dino oni ljudi, koji istupaju iz narodne ... hrvatske stranke i prelaze u tabor tali- ... janski, Radi toga moli „Zavezu“ ako želi ... da hrvatsko učiteljstvo stupi u njihovo ... kolo, da njezino glasilu ne prima članaka ... od takovih ljudi a svakako ako hoće da ... tiska da se prije informira. Zbude li se ... to, tad je pripravno hrvatsko učiteljstvo ... pristupiti s njima u složan rad, buduće ... pak kao do sada, nemože to nikako uči- ... niiti.

Iza njega uze rieć učitelj Zec, da se ... opravda. Kaže da je glasovao s „liberal- ... nom“ strankom (glasovi: s talijanskom, ... s talijanskom). Netočno razlaže o prilikama ... stranka za vrijeme občinskih izbora u ... Puli. Veli, da su dr. Laginja i dr. Zuccon ... glasovali s „radikalnom“ strankom“, dok ... on i dva druga glasovali su s „umjerenom“ ... talijanskom strankom. Na posljedku kaže ... da su glasovali u dobroj vjeri, a da je ... hrvatska stranka imala svoje kandidate u ... prvom tieu, nebi išao glasovati. Izjavlja ... napokon, da slavna skupština ako neće ... već uzeti da je onaj njegov korak učinjen ... u dobroj vjeri, neka se onda taj čin po- ... krije plaštem zaboravi, da će od sele biti ... uz narodnu hrvatsku stranku i radit za ... nju, kako drugičije nemože da čini, buduće ... se čuti uvijek Hrvatom od onda otkad je ... počeo zrelo misliti.

Učitelj Zecu odgovorio je uč. Rajčić ... i Matelić.

Iza toga je učitelj Urbančić uzeo rieć ... koji reče, da je narodno izdajstvo doka- ... zano za občinski izboru u Puli. Pozivlje ... učit. Zeca da okaje taj narodni grieh i ... veli mu, da on može biti liberalan i pro- ... tivan Spintiću i Laginju koliko hoće ali ... mora uvijek ostati Hrvat, mora hrvatski ... raditi. Postavlja radi toga predlog da se ... ožigoše narodno izdajstvo.

Na to progovorio je urednik „Učitelj ... Tovariša“ oboriv se svom gorljivošću svog ... liberalizma na našeg zastupnika Spintića ... radi klerikalizma kog mu prišiva zato, što

Ne kanimo ovdje začu i potajnu kri- ... tiku ovoga diela „Početnice“, jer bi mo- ... rali u glavnom opetovati ono, što smo ... jur u predidućem, ponajpače pak kod ... vježba u liepočitanju, naglasivali. A to bi ... bilo: kratka stiva razdieljena u odlomke, ... kratke rečenice, snov iz dječijeg vidokruga ... te izbjegavanje nepoznatih rietić.

S druge opet strane ne razloga se po- ... lanje baviti ovim dielom s mislima, što ... bi morali zauzeti drugičije stanovište, kad ... bi ovaj dio smatrali kao nastavak Po- ... četnice, dočim drugičije opet, kad bi ga ... prihvatili kao čitanku za 2. škol. godinu.

Kao nastavak „Početnice“ za porabu ... u 1. škol. godini ne možemo ga smatrati ... iz prije navedenih razloga, a kao o čitanci ... za drugu škol. godinu ne možemo ovdje ... o njemu govoriti, jer bi time prekoračili ... zadaću, što smo si ju postavili pišući o ... „Početnici“ kao učevnom pomagalu za pi- ... sočitanje u 1. škol. godin.

(Konac slijedi.)

se on nalazi u klubu Šustersiča, najvećeg neprijatelja slovenskog učiteljstva i školstva, izdvajajući iz toga da je istokakav neprijatelj školstva i učiteljstva u Istri i zast. Spiničić.

Predlaže u tom smislu i resoluciju, u kojoj kaže: učiteljstvo sabrano na XVII. glavnoj skupštini „Zaveze austrijskih učiteljskih društva“ priznava preustrojstvo učiteljstva u Istri, te pozivlje zastupnike kojim je slalo do narodne prosvjete, da izstupe iz Šustersičevog kluba, da time pokažu da su prijatelji školstva.

Prije nego je predsjednik dao na glasovanje ovu resoluciju, zapita učitelj Urbančić predsjednika, da dađe na glasovanje njegov predlog, da se ožigose narodno izdajstvo, na što predsjednik pozove predlagatelja da napiše svoj predlog.

Dok je učitelj Urbančić htio napisati svoj predlog dao je na glasovanje resoluciju urednika „Učit. Tovarisa“, koja je prihvaćena glasovima slovenskih učitelja.

Sto je nastalo s predlogom učitelja Urbančića i kako ga je znao predsjednik „Zaveze“ zabasuriti, još nam je i danas zagonetkom, s kojom je i svršila ova skupština.

Drugi glas iz Pule*.)

Slav. uredništvo lista „Slovenski Narod“ u Ljubljani.

Obzirom na uvodni članak Vašega lista od 16. t. m. pod naslovom „Učitelji v Pulju, zborovanje „Zaveze jugoslovenskih učiteljskih društva“ prosim Vas, da istini za volju uvrstite i ovo:

Vi se tuzite, da nijedan od istarskih „voditeljev“ nije od prirodu u Pulu pozdravio učiteljstva ter dodajete „in morda se ne motimo, ako trdimo, da je baš ta slučaj mnogo pripomogel, da se na zborovanju razpravljalo o stvarih, ki se marsikomu neljube.“

Stvar je bila ovako: Prije dolazka učitelja, ja sam ljudem, koji su prije mogli imati zgrade do stogod saznaju rekao, da bi učitelje pri dolasku valjalo pozdraviti sa par besjeda, jer su naša krv, ako i bi reći da nisu u svem sporazumni s nami.

Na to mi se je reklo, da učitelji ne dolaze na zborovanje jednim vlakom i jednim putem, nego kako je koga volja i kada ga je volja.

Pozivam se glade toga na svjedočanstvo g. učitelja Ernesta Jelušića u Puli, s kojim je vodstvo „Zaveze“ dopisivalo, i na svjedočanstvo g. Josipa Stihovića poslovodje Istarske Posujnice u Puli.

Nemojte se od mene zahtijevati, da čekam par dana prije zborovanja pri svakom vlaku i parobrodu, hoće li doći koji učitelj, da ga pozdravim.

Znao sam, da se je „Zavezi“ dalo na raspolaganje sobu puljske Čitaonice, koje sam ja, bar po imenu, predsjednik.

Gosp. Jelušić, kad sam ga pitao, rekao mi je, da je za nedjelju 13. augusta uređena sjednica odbora „Zaveze“ u Čitaonici, točno u 3 sata po podne. Ja sam pošao tamo i čekao. Ali imajuć drugog opravka (jer u svagdanji dan moram raditi za svagdanji kruh, buduć neimam ni malene mjesecne kvitance, a u blagdan učinim stogod, recimo tako, što mi nije baš plaćeno), — morao sam otići. Ali prije toga pustio sam na stolu u Čitaonici moje ime i napisao po prilici, da u ime društva, koje žalibože tek po imenu postoji, dok nebudemo imali zgodnijih prostorijskih, i u ime svoje srdačno pozdravljam gospodu od „Zaveze“.

Odbor „Zaveze“ vidio je tu moju kartu. Da se pak nitko, velim, nitko od svega učiteljstva nije držao, bar poslje toga vezan, sastati se s menom gdje god bilo, to nije moja krivnja.

Toliko glade pozdrava pri dolasku. — Na Vašu opazku, da je možda razlog što se je razpravljalo na zborovanju stvarih

komugod nemilih taj, što nitko nismo pozdravili učiteljstva pri dolasku, to nestoji, jer znam stalno da se je jedan gospodin liberalne stranke (i ne Istran) već par dana prije zborovanja hvalio, kako će „Zaveza“ udariti po istarsko-hrvatskih prvakin. —

Na zborovanju taklo se je također pitanje zadnjih občinskih izbora (volitev) u Puli.

Jedan učitelj Hrvat iz Istre, izjavio je, kako piše Vaš list, da je on glasovao za umjerenu talijansku stranku, a dr. Laginja i dr. Zuccon, da su glasovali za radikalnu talijansku stranku. Dakle dr. Zuccon i ja morali bi biti izdajice naše narodne stvari, a ne on. —

Vidite to je krapna pogreška: Stvar je tekla ovako:

Mi, hrvatska stranka u Puli, dokazivali smo i nejavno i javno odlučujućim krugovom, da je sveza c. i kr. mornarice s Talijani (bilo i tobože umjerenimi) poguba za naš narod u cijeloj Istri, a ne samo u Puli, i da odlučan faktor, kao što je mornarica, nebi podnipošto smjela stvarati koaliciju s Talijani, dotično, da ne bi smjela obavljati onu svezu, koja pri občinskih izborih u Puli obstojase već od 20 godina ovamo.

Oni i koji bi bili morali čuti naš glas, ostali su glubi. Hrvatska stranka je na to išla u boj onako, kako je najbolje odgovaralo situaciji. U trećem razredu dali smo preko 600 glasova čiste naše stranke i tim pokazali službenim krugovom, da nama: nekolicu i u Puli. Onda smo jim nekoliko dana prije izbora u prvom razredu (gdje je usljed kompromisa s umjerenimi) Talijani imala biti zastupana mornarica, javno sporučili, da će izbor u prvom razredu izpasti onako, kako ne očekuje c. i kr. mornarica i nje koalicija. I to se je dogodilo! U Puli nešto znači, ako propadnu i kao što i jesu propali u prvom razredu, baš oni kandidati c. i kr. mornarice i „umjerenih“ Talijana, koji su sklopili izborni kompromis i podpišali dotični (volitni) proglaš.

Onaj gospodin učitelj će valjda biti osvjedočen, da ja još nisam talijanski irentaš, te bih radi toga bio radio proti izboru kandidata mornarice i „umjerenih“ Talijana; nego smo mi, hrvatska stranka u Puli, pošto nam se nije vjerovalo ni htjelo pomoći, morali dati dokaz, da što rečemo, onako jest i da se nas već ne smije onehojati. A da damo takov dokaz, glasovali smo u prvom razredu za listu, na kojoj su bila bar dva naša kandidata, i tim proizveli razpršenje glasova, i poraz koalicije, a što je glavno, (jer zatim smo isli,) dali smo za prihodne dane dokaz, da odlučujući krugovi moraju uvidjeti, da proti našoj volji i nehajuc za nas, već ni u Puli ništa neoprave.

Hrvatska stranka polučila je tim nastupom u prigodi zadnjih občinskih izbora u Puli, mnogo više nego li se za prvi mah mislilo. To nije moj sud, nego tako sude Talijani.

Onaj učitelj glasovao je, kaže on, za „umjerene“ Talijane. Žalibože „umjereni“ Talijani imaju većinu, jer su ju usljed koalicije s mornaricom dobili u drugom i u trećem razredu.

Da vidimo kakovi su ti „umjereni“ Talijani! Dotični učitelj znađe vrlo dobro talijanski. Neka probere puljske talijanske novine, organo občine Pule, od ovih dana, pak će naći, kako je načelnik občine Pule, njegov „umjereni“ Talijan, pozdravio prošlu nedjelju Zadrane, što su se bili sletili u Pulu. „U ime rimske Pule“ (in nome della romana Pola) pozdravljam vas, rekao je Zadranom. „Ovdje svakim korakom tepate ostanke talijanske zemlje“, rekao je „umjereni“ Talijan. A njegov kolega načelnik Zadarski zahvalio mu je, što tako sjajno zastupa u Puli talijansku kulturu. A tisuću hrvatske, ili ako hoćete slovenske djece u Istri neima prilike, da se nauče ni a, b, c.

Sada neka onaj učitelj stavi ruku na prsa; pak neka reče, je li narodno izdajstvo glasovati jednu listinu, gdje su bar dva naša kandidata i tim dali zasluženu lekciju onim, koji za nas nemare ili nas ravno žrtvuju talijanstvu, ili je narodno izdajstvo, mimo svoje hrvatske stranke počti glasovati za „umjerene“ Talijane, kakav je ovaj gore opisani?

Ja sam s tim s moje strane završio svaku polemiku Samo ću još dodati, da se učitelj, koji je govorio o izborih u Puli, nesmije pozivati na nepoznavanje stvarih. I kad jih neki poznao, njegova je dužnost bila pitati za savjet ljude, koji su mu „prvaci“ kada treba na njih udariti, a inače jih nepozna za ništa.

Medjutim nikad nije kasno stati na pravi put. Baš zato, da se razprši svaki nespornizam među hrvatsko-slovenskim učiteljstvom u Istri, želio bih da ovo priobči također „Učiteljski Tovarisa“. — Sa štovanjem
Dr. M. Laginja.

Ob udaji učiteljica.

(Konač.)

S neke opet strane pripominje se, da bi učiteljica čak morala možda sama uzdržavati svoju obitelj, pak uz lošu plaću stradala bi ona i obitelj joj, česa radi trpila bi svakako i njezina škola. A koliko li drugih obitelji mora da strada na štetu društva i čovječanstva! Hoćemo li biti i ovdje dosljedni, morale bi oblasti ne samo kod učiteljica, nego u obće kod svih sklapanja brakova gledati na mošnju mladenaca. A kad se toga ne čini drugdje, čemu da se baš kod učiteljica čini iznimku? Zar nisu baš one kojekako vezane i kojekim sprječavane, te im se opet i ovdje hoće da stavlja zapreke? — Evo ovo bi bilo u glavnom razlozi, kojima vojuju protiv udaje učiteljica.

Čujmo sada drugo zvono!

Glavni i takorekud jedini neoboriv razlog, koji govori za udaju učiteljica jest poznato pedagoško načelo: najbolja uzgojiteljica je majka.

Valjanom uspjehu u školi prvi je temelj međusobna ljubav učiteljstva i djece. Koliko se dađe postići takovom ljubavlju ne postigne se ni svim „silama“ svega svieta. Doduše i „šibama“ dade se štošta utvrtiti djeci u glavu, nu to je većinom prolazno, te ako i koji mrvičak ostane za poznija vremena, ostati će tek kao gorka uspomena na školsko doba. Dočim toplom ljubavlju oplemenjeno dječje srce, odsievati će i u kasnijoj dobi plemenitijom i vrlinama. Zato blago si ga učiteljstvu i djeci, gdje se uzajamno zavole i uzljube! A tko će da više zavoli svoju školsku mladež nego li učiteljica majka? Ta u nje je puno srca materinske ljubavi, pak kako da i školska djeca ne budu diionici iste?

Učiteljica-mati znači će zaista da dublje uroni u dječju dušu, njezino iskusno oko moći će kud i kamo laglje da speti mane, navike i zla svojstva djeteta, nego li ina učiteljica. Ona istom može da bude istinskotom, neprisljenom majkom povjerenog školskoj mladeži. Dopustit će nam se, da je svakako učiteljica-mati iskusnija u dječjem uzgoju, nego li učiteljica-djevojka; da će ona znati uspješnije pitomiti i oplemenjivati dječiji um i srce, koje takorekud s njezinim bije i tuče.

Dašto da ovdje ne govorimo o učiteljici koja tek hoće da uči djecu abecedu, već mislimo na učiteljicu kao uzgojiteljicu mladeži, što je svakako liepa razlika. Čini se, kao da ju motre protivnici njezine udaje u prvom svojstvu.

Čudne li ironiji! Učiteljica koja si je postavila sve svoje slabašne sile na oltar uzgoja mladeži, ne može, da, ne smije da uzgaja i podmladak srca svoga! Zar da baš učiteljica, koja mora da u svojoj službi uzljubi svim žarom njeznoga srca povjereni si mladež, ne smije da tu ljubav prenese i na kost od kosti svoje, na meso mesa svojeg, na svoje rođeno diete? Zar

baš ona, koja mora da bude dobrom i briznom majkom svoje školske djece, ne smije da bude majkom svojoj vlastitoj krvi; ne smije da okusi slasti uzrastle i božanske majčine ljubavi prema svome čedu? Zar baš ona, koja mora da bude personalizirana ljubav, ne smije da se grije na toj iskri božje milosti?

Je li će mlado, zanašeno djevojče, puno sladkih sanja, moći da se odreče svih tih slasti; hoće li moći da bude toli jaka, te može zatomiti ove porive duše i srca svoga? Smije li se od mlade djevojke tražiti toli silne žrtve? — Budimo čovjekoljubivi, pak ne griješimo si duše o jasno slovo božje naravi!

Nego moglo bi nam se sa protivne strane dokivnuti: Ako hoće učiteljica, da se naužije svih tih slasti, neka se odreče službe, pak prestaje svaka galama. — Polagano gospodo! Prije svega pripominjemo, da se djevojke ne posvećuju učiteljskom zvanju iz objesti, nego da si eventualno obezbede svoju budućnost, al tim svakako ne odriču se bezuvjetno svim pravima, koje narav njihovom spolu propisuje. Budimo pravediti, pak ne griješimo si duše o jasno slovo božje naravi!

Dvoličnjaci.

Upozorili smo u viesti: „Rodoljubi pozor!“ na malu četu rastrovnika našega javnoga rada. Imenovali smo ih, ali je si uredništvo ispustilo njihova prezimena, a time oduzelo široj javnosti poznanstvo tih delija. Pozna se ih po njihovim djelima, reče se; ali to vriedi samo za one, koji su blizu njih, a druge lako prevare. Kako ne! Krijući svoje zle namjere, grade se rodoljubstvom. Veliki su vam to Hrvati na rieči, na djela su pak odpadnici. Eto, pred nekoliko su svoje dvoličnosti pokazali u „Slovenskom Narodu“ a sada u „Novom Listu“ iz Rieke. Rekao bi neko, kad njihove članke učita: to su odlučni „mladi“ Hrvati, koji bi u Istri radili, ali im sami njihovi ljudi zapreke prave, pak ne mogu koristiti narodu, jer naprosto ne mogu, pošto ih je malo. Samo dva, tri su u čitavoj Roduliji, koji su te nove, dobre, prave struje, ostali su „Mameluci“, „Abderiti“ i što mi znamo. U kopenoj Istri su četvorica, i tako brajne moj, čitava Istra ima samo sedam (?) pravih, čistih i poštenih Hrvata, ostalo od inteligencije su natražnjaci i popovske skutonoše, nehojnici, živi mrtvaci. Upoznajmo ih jedanput za uvjek, pak nam njihovo počinjanje ne će škoditi. Prije nego ih analiziramo, opazili bi ovo: Da ovakvo pisanje „Novog Lista“ nijalno nam ne će koristiti, jer je on bio najrašireniji i najobjubiteniji hrvatski list. Do njegova pisanja puno se je držalo. Kad nekoi koji nepoznaju okolnosti i ljude čitaju članke a la „Učitelji i klerikalizam“, što će onda pomisliti, što su ti ljudi, pak k tomu Spiničić ovako, Laginja onako, ta Istra mora na ovaj način za hrvatsku stvar propasti, nema joj pomoći! Time će se našoj plemenitij i poštenoj stvari vrlo škoditi, za čim tudjin, plaćenici i idu. Sigurno „Novi List“ ne želi im biti valjda na ruku? Dakle, da upoznamo toga deliju, pisca članka „Učitelji i klerikalizam“ u „Novom Listu“. Podpisao se „Prostodušni“. Belje bi bilo da se je podpisao „Prosto — dušni“. Njegova duša je prosta griznje savjesti, otrpnila je. U „Novom Listu“ gradi se „liberalnim Hrvatim“ kad tamo, pred četiri godine a i prije i kasnije go propasti „Prave naše Sloge“, Krišćevog izdajničkog lista, napadao je u istom najveće svetinje Hrvata. Taj „naprednjak“ i sada u svojoj obitelji talijanski govori, akreprom mu je supruga Hrvat. rudi. On je učitelj, pak komogod moli za učiteljsko mjesto dobije ga. Pravi hrvatski učitelj, čestit i često badava bolje mjesto moći, dočim se on sa mjestima razbacuje. Preklani imenovan simo, lani tamo, a svjedočno ostaje na svom prvom mjestu. Valjda se milostivoj promjena ne dopada, pak ga on ne prihvaća. Sretan je, jer je u osobitoj

Nastavak u priloga.

* Odgovor na dopis „Slav. Naroda“ od dne 16. o. m. iz Pule. — Op. Ured. „N. SL.“

milosti kod „slavne“ talijanske giunte. I takav čovjek smije nas poštene, odvažne i radine Hrvata u „Novom Listu“ javno napadati. Oj, gdje ste božice Práve, Istine Postena? Njegov pajdas iz Bodulije je ide ntičan, fac-simile u nešto manjoj slici. Trećega pripravlja, pak je onako napomeno u članku, naime: dvojica, trojica. Njegove pristiaše okraj mora, raskinkali smo dosta, akoprem toga neuidajuju zaigrani slovenski liberalci. Trojica njih iz puljskoga kotara glasovali su kod izbora za Talijane. To su dakako veliki Hrvati. Jedan od njih bio je prije na nekom učel. mjestu pa je kao pravi liberalac s djecom u procesiji molio čisto, što kad je njegov nasljednik uz istu prigodu djecu vodio, opazio ovomu, da zašto i on to ne čini i kojesta drugo. Taj čovo znao je i time pazariiti. To mu je bila valjda javna pokora, jer je nekolicu prije s jednom djevojkom pohjegaio s namjerom, da ide u blaženu Italiju. To su domoljubi i otačbenici! Sretni čoravi posli! To ih je šest. Sedmi od te čete moli za hrv. učel. mjestla u talijanskom jeziku! Krivo mu je u zadnje vrijeme to, što mu se je uzelo računovodstvo u jednoj posujilnici. Dapace i tužili su ga. Za to bi se bilo duplo hrvati. stranci osveliti, akoprem mu je to poje-dinac i on sam kriv. Svoje ostrice silje nama iz „Učiteljskog Tovarša“. Radi ovakvih čovjek posumnja o pravom poslanstvu nekolicil novina. Jer vriedit i ovdje: „dimmi con chi pratichi e ti dirò chi sei, ili „gliha skup striha, ili „par para u crkvi najđe“. Što čete, tako je logično. Ne zamjerite hvallili ste i siora Marchia, ex učitelja a sada obćinskoga tajnika u Veprincu negda Hrvata a sada velikoga izdajcu Talijana non plus ultra. Taj je od one čete osmi pajdas, koji nam direktno najviše škodi. Deveti aktivni član nije još definitivno učitel, jer nema drugoga izpla (inače bi dekret definitivnosti kretno pošte dobio) pak za to ne može da sve svoje sposobnosti pokaže. Neka čim prije nastoji da se istakne, jer inače bog zna, kako bi mogao proći. Jedan članak protiv „klerikalizma“ učitelja, koji manje objiaju pra-gove popova nego li on, sigurno će mu diplomu velikog patriotizma donesli. Što čemo, došlo je doba, da odpadnici lek-cije o patriotizmu davaju rodoljubima! Lijepo li nam pripodobne sa živovima, koji propela prodavaju. — Ne vjeruju u Isukrista-Bogu, ali sa kipovima i slikama, koje njega prikazuju „gešeft“ s pravom. U ostalom, ako je još koji njihov pristiaša, poznat će se ga po tom, kad govori o klerikalizmu učitelja i druge svjetovne inteligencije hrvati naroda u Istri. To bi bilo glavao o njima, akoprem imade još kojesta, a sada prijedjimo na samu stvar. Da li smo mi klerikalci ili liberalci razvidno je iz našega javnoga rada, a odraz je donekle u našim novinama „Našoj Slogi“ i „Omnibus“. Branimo naš jezik na svakom mjestu, sudjelujemo aktivno u svakom narodnom poduzeću. Svagdje iz-tičemo svoju hrvatsku narodnost. Po po-manjanju svijeta 90% hrvatskog učitelstva u Istri jest liberalnog smjera. Ostatak su: ili duševni slabici, ili izdajice a la nazovi liberalci Zec et comp. iz Istre i Bodulije. Od tih posljednjih primaju kadkad naše novine krive vesti sa onom hrvatskom naivnošću onako: „prende tutto a buon conto“ osim pomidora. Razumijete gospodo ovo posljednje? Sve uzimajte za dobro samo ne čisto renegatno (za Taliju), dakle pustite se večkrat nasamariti. Oni imaju za to plaću, a vi učinite u svojoj kući nemir i imate nezadovoljnika. Budimo oprezni i radimo za hrvatsvo.

Napredni učitelj.

Politički pregled.

U Puli 23. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Jučer sastaje se na carskom dvoru u Islu razni visoki državnici, među njimi ministar izvanjskih posala prof Goluchovski, ministar-predsjednik barun Gautsch,

ministar zajedničkih financija Burian, ministar rata Pietreich i ugarski ministar-predsjednik Fejervary. Svi savjetnici krune viečali su pod predsjedanjem samog cara o položaju u monarhiji. Upućeni krugovi drže, da se je viečalo o državnom proračunu i da se je stvorilo važne zaključke za slučaj, da se nebi mogle sastati više ove godine delegacije radi težkih parlamentarnih odnošaja u Ugarskoj. Nekoji misle, da se je u tom vieću opet pretresalo o madjarskom zapovjednom jeziku kod četa i o polakšicah, koje bi se moglo dati madjarskoj udruženoj oporbi. Pretre-salo se je i pitanje, da li se imadu još jednom povesti pregovori sa madjarskom oporbom o vojničkom pitanju.

Za slučaj da nebudo moguće provesti izbor u delegacije, predložila bi austrijska vlada carevinskom vieću zakonsku osnovu, kojom bi tražila punomoć, da može ustanoviti austrijski prinos za skupne poslove monarhije na temelju proračuna za god. 1905. i u razmjeru ustanovljenom od cara god. 1905.

O českom sveučilištu u Moravskoj piše jedan slavenofilski bečki list, da bi bilo veoma pogriješno kad bi česka javnost prosudjivala pitanje sveučilišta analogno prama pitanju Trepavskih paralela. Č skizastupnici niti hoće niti mogu zanieniti Königfeld sa Poljskom Ostravom, jer svatko, koji pozna njestne prilike, znade također, da među Brnom i Königfeldom neima nikakve razlike. Sve kad bi se ka-niilo česko sveučilište u Brnu podignuti, ono bi moralo doći u Königfeld, pošto u svem Brnu neima mjesta, koje bi za sveučilište bilo prikladno. Königfeld je posve česki grad, te nijedan pametan Niemac nemože tomu prigovoriti ako sveučilište onamo dođe.

Bečki liberalci predali su ministru nutarnjih posala spomenicu o preinaci izbornog katastra u Beču. Njihov predlog ide za tim, da se izborni katastar prema doličnom zakonu stavi pod izravni nadzor vlade, te neka ministar nutarnjih posala dađe u tom smislu potrebite naputke.

Prosloga čedna sastaje se u Dubrovniku članovi kluba hrvatskih zastupnika na dalmatinskom saboru uz sudjelovanje zastupnika na carevinskom vieću, te su odlučili nakon svestranog razpravljanja o političkih prilikah, da će se odazvati pozivu na konferenciju narodnih oporbenih zastupnika Banovine za zajednički sastanak.

U to ime izabran je posebni odbor od zastupnika dra Čingrije, Milčica i dra Trumbiča. Ovi će stupiti u dogovor sa odborom oporbenih zastupnika Banovine. Mjesto sastanka imalo bi biti Rieka. Po misljenju kluba treba pozvati na sastanak sve zastupnike Istre i srbske zastupnike iz Dalmacije.

Dalmatinski pravaši Starčevićove stranke pozivlju svoje istomisljenike za dne 1. septembra na sastanak u Split. Na tom sastanku razpravljali će se: o političkih odnošajih u Banovini i Dalmaciji i o uređenju dnevnika „Hrvatska Kruna“.

Kako izvješuju zagrebački listovi pro-nio se tamo posljednjih dana glas, da će odstupiti ban grof Pejačević. Tu viest oprovrgli su službeni listovi hrvatske vlade, no ne onom odlučnosti, kojom se obično ovakove viesti oprovrgava. Kao razlog tomu odslupu bio bi navodno taj, što se ban Pejačević ne slaže s težnjama madjarskih oporbenih stranaka.

Grao Gora.

Službeni crnogorski list „Glas Crnogorca“ objavio je na uvodnem mjestu Crnogorcima tri nove odluke kneza Nikoše. Prva se tiče osnutka narodne banke, druga uvedenja slobode štampa, a treće sazava narodne skupštine. Kaže se, da će svatko imati pravo štampom objelodanjivati svoje nazore, ali uz ogradu, da time ne vrijeđaju istinu i moral, te ne draže pučanstvo. Za skupštinu se kaže, da će se sazavati u prosincu, te će joj biti predloženi državni računi, a birati će u nju cio narod. Banka

je već osnovana, te je knez dao glavni dio kapitala. Ovaj novi ustav u Crnoj Gori pobudio je znatnu pažnju, jer je dosao i dosta neočekivano. Neke srbske novine pozdravljaju ga, ali ima ih i koje ne očekuju od sveg tog osobitog ploda, naročito primjećuju neodredeni djelokruga skupštine i hoje se, da se ne misli s njome ozbiljno, jer ne će biti legislativna.

Srbija.

Nova vlada pripravlja za jesensko zasjedanje skupštine razne zakonske osnove. Za nabavu novih topova zaključeno je, da se provedu novi pokusi. Za kupnju topova sklopilo bi se u inozemstvu novi zajam. Željeznice bi se izgradio domaćim kapitalom. Vlada in adae nadalje niz osnova za podignuće gospodarstva.

Rusija.

Iz Portsmoutha dolaze viesti o neuspjehu pregovora između ruskih i japanskih odaslanih. Ruski punomoćnik Witte izjavio je dopisniku jednog francuskog lista, da nema više nade da bi pregovori doveli do mira. Glavne točke zbog kojih će se pregovori razbiti jesu dva japanska zahtjeva t. j. ogromna odsteta ratnih troškova i predaja otoka Sahalina. Dok budu Japanci, reče Witte, uztrajali na tih zahtjevih, dotle neće biti nikada između Rusije utanačen mir. Ti zahtjevi ne samo da su prejerani, već također za Rusiju ponizujući. Takove zahtjeve mogao bi Japan slaviti Rusiji jedino u slučaju, da je Rusija poražena, a to nije ni iz daleka.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Promjena stana. Naš glavni suradnik M. Mandić promjenio je u Trstu stan te se nalazi sada: Via Crociera br. 1. II. kat, s. o. dajemo na znanje onim našim prijateljima, koji ga tamo često traže.

Odlikovanje. Župnik e. i k. ratne mornarice i počastni preš. gosp. Pavao Uředniček bio je od sv. Oca odlikovan čašću prelata i sa pontifikalnim ruhom. Čestitamo!

Posilje skupštine. Članovi učiteljske „Zaveze“ sastaje se u utorak poslije skupštine na banketu u hotelu „Belvedere“. Među prisutnima vlada je prava bratska ljubav i iskreno veselje. Prvu napitnicu izrekao je oduševljeno g. E. Gangl sjetiv se prijaznim riečima naše kršne Istre i njezinoga učitelstva. Njemu se je zahvalio srdačno g. Rojčić nadučitelj iz Opaticje, nazdraviv ujedno slovenskomu rodoljubnom učiteljstvu. G. Ferljuga sjetio se je u šaljivoj napitnici svih prijatelja i neprijatelja pučkoga učitelstva. G. Likar nazdravio je slovenskomu i hrvatskomu narodu, koji su jedan na drugoga upućeni. G. Urbančić nazdravio je prvakom „Zaveze“ gg. Jelencu, Česniku i Luznaru, koji ravnaaju uzorno s njom već 10 godina. G. Jelenc nazdravio je hrvatskom učiteljstvu Istre. — Mnogobrojne pozdravne brzovjake pročitao je za objeda g. Ferljuga.

Poslije objeda zaploviše gg. učitelji put hrvatskih otoka na dvih tenderih, koje im je dalo ne razpolaganje zapovjedništvo arsenala. — Većina gg. učitelja vratila se na večer vlakom u domovinu, dočim su nekoji posjetili nekoja istarska mjesta Trst itd.

Novi članovi gospodsko kuće carevinskog vieća. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ u broju od 18. o. mj. proglasio je previše riešenje o pozivu novih doživotnih članova u gospodsku kuću austrijskog carevinskog vieća. Pozvane su 32 osobe iz aristokratskih, utjenjčkih, drževničkih i veliko — obrtnijskih krugova.

Na ova imenovanja obećajemo, da ćemo se opet povratiti, jer nas je jedno od tih t. j. ono g. Campitellia iznenadilo i osupnulo.

Lošinjski kotar:

Iz Lošinja nam pišu: Žulka se čaša samozvanih talijanskih lopovština danonice puni. Mi ne živimo ne u jednom mjestu, nego u srecu Europe, već u jednom mjestu, gdje uz poštene i mirne građane raste odnarodjeno pleme gore od samih Afrikanjskih kafr.

Vrieme je da se jednom postavi malo reda, te ne imajući komu obratiti se, dižemo svoj glas do Njegove Jasnosti Kneza Lohenlohe našeg namjesnika, neka on željeznom rukom stavi malo reda u nesrelnome slanju stvari koje ovdje vlada. Kazali smo i opetujemo, da će Gosp. Scarpa biti možda dobar čovjek, ali za obnašali njesto kot. glavara u Lošnju, nije ni-pošto sposoban; ovdje se zahtjeva čovjek energičan bez straha niti obzira što no rieš sa dugim hreina, koji ne drhće sav u gaćama pred nekojom gospodom, koja poput sredovječnih tirana vlada nad ovim pukom. Crna družba naših janjčara nezadovoljna sa dosadašnjim žrtvama hoće, da još koga pokosi te je ovoga puta kamen bačen od onih ruku iz kojih još kaplje Ostrmanova krv, pogodio u sred praa mirnog našeg čovjeka pekara Milia Drobec, krivoga jedino za to, što ga je posestrima majka Slovenska rodila! Nedjelju dne 13. kolovoza imala je svoj izlet tako zvana „Batlana“, Societá democratica iz Pulja u Lošinj pod vodstvom hrvatskog izrođa dra Stanjica.

Zdravi dio občinstva odlučio je stati u miru, da bude mogao lakše opaziti junštvo naših kamorista i da ne dađe povoda kakovoj neugodnoj posljedici, polazući svoje pouzdanje u kotarskog glavara Scarpu za kojeg se je punim pravom držalo da će poučen dosadašnjim žalosnim događajima, odrediti potrebite mjere, da bude očuvan mir i red te dati oružanoj silii jasne zapovjedii kako mora svakoga smulljiva bez ikakvog obzira uapsiti, tim više što radi smutnje trpi ovo njesto u svojem lječilištnom glasu.

Kao naravski oni iz Pule t. z. „Batlana“ bili su dočekani od naših izrođa na „ič“ te sa glazbom obadješe oladu, posjetilše kazalište te se rastrkase amo i tamo na čašćen vina i pive. Nije uzmanjako zaglašnih povika... koji se tako očito kose sa svakim pravilom lječilišta te idu i proti jasnim naredbama koje je i sama naša občina u svoje vrijeme izdala, nu koji vriedo samo za nas — kao „Evviva Lussino italiana, Evviva Istria italiana, Evviva V (ttorio) E (manuele) R (ć) D (f) I (talía), onda pjevajući ili bolje reći urlanjem gujusne „Legine pjesme“, te one „del si“ itd. Tim se tulenjem zabavljala naša kamora cijelo po podne, te se razumije na veliku radost poštenih Lošinjana i gostova. Ta je zaglušna buka postigla svoj vrhunac pri odlasku parobroda tako, da je to ludo ponašanje talijana dozlo-gladilo mirnomu jednom gostu magjarske narodnosti, koji je sjedio u hotelu Hofmann, te je taj gospodin na jednom gromkim glasom zaviknuo „živio“. Kao da ih je osinuo grom zamuknuše naši izrodi, držali su oni naime da je to kakav znak bune, te prestravljeni gledahu što će biti. Razumijevši o čemu se radi nastavise svoje tulenje. Gladni kao mrki vuci, te bjesni, da nije došlo do kakovog krvavog sukoba sa Hrvatima, odlučise potražiti kakovu prigodu, te demonstrativno prodjoše sa glazbom dva puta mimo kuće gdje imadu svoja sjedišta „Zora i čitaonica“. Prvi put prodjеше mirno misleći da će ih naši napasti, zasliepljeni od biesi radi našeg sazdržanja, kad drugi put prodjoše, zamagli im se pred očima te uzevši rog za svieću, navalise na jednog njihovog čovjeka gosp. Capelli koji je taj čas, sa sestrama mirno prolazio. Za čas nastane obći masež, sve je hježalo kao ludo, dok se napokon nije razbistrio položaj, te uvidjese kakovu su „kapelu“ učinili navaljivši na neudržoga Capelli-a, njihovog čovjeka. Kipeći od srdžbe stadoše kamenjem navaljivati na

„Zorinu kuću“ te uhvatiše u puna prva tamo blizu mirno stojećega gori navedenog *Ashovila Drobca*.

To se razumije da, hvala pokvarenom ambijentu u kojem živimo, zločina se neće pronaći, te će kamoristi nekažnjeno nastaviti svoje opako djelovanje. Vrijeme je, opetujemo, da se već jednom učini malo reda, mi Hrvati morali ćemo stupiti iz naše rezerve, te kad nas oblasti od nas plaćene neće da čuvaju, morati ćemo sami sebi krotiti pravicu, te ne bude li kot. poglavar postupao strogo po zakonu, činimo ga odgovornim za sve ono zlo koje će nastati usljed reakcije proli talijanskim irredentističkim demonstracijama.

Do viđenja gosp. Scarpa kod prvog civilnog pogreba, kod koga za ljubav Božju, da se ne zamjerite kamoristom, nemojte poslati nijednog žandara. Do viđenja kod dojučućeg izleta irredentista i sličnih prigoda.

Carev dan prošao skoro neopažen, „Todore svako leto sve to gore“, a i pravo je, gdje nema pravoga narodnoga oduševljenja ili zahvalnosti od srca, tu je sama puka formalnost, koju izvršuje onaj koji to mora. Talijanski nesmjiju slaviti carev dan jer se ne radi o Savojskoj već o Habsburškoj kući, a Hrvatima pako od silne pravice i dobra što im ga daje Austrija puno je srce, da neznaju što bi započeli!

Refleksije iz Cresa. Od naših se strana u posljednje vrijeme počelo malo življe pisati u cien. N. S., pak će to kome, a najviše se bojimo našim pravcima oko „Družbe“, narinuti po misao, da smo se probudili ili dapače da za nas ne treba da se „toliko“ brinu. I ako će to eventualno mišljenje o nama biti obmana, ipak će imati zle posljedice po nas, koji smo na milost i nemilost prepusteni divljoj ovdješnjoj (ne onoj iz Italije) talijanskoj kulturi, koja nastoji najprije materijalno, a onda i moralno da nas uništi. Ma da jesmo pod njezinim uplivom već toliko vjekova, ipak nisu nam mogli ni približno tako pokvariti, kao sami što jesu. Ali ako nas i nisu divljački pokvarili, ipak su paralizirali eventualni prirodni napredak, te učinili od nas neznalce i porinuli u najdublje tmine neznanja, a što je za narodni element isto tako zlo, odužinjajući nam danomčan — osobito u ovih posljednjih 5—6 godina — krv od naše krvi. Dalo bi se o tom na dugo raspraviti, ali ostavimo to jeremijade, jer čini se, da ih samo mi razumijemo i osjećamo, a oni što su malo podalje tamo blizu bisera Kvarnera ne razumiju i ne shvaćaju.

Za sada nam se je malo obuzrijeti na neke najnovije događaje, koji, i ako maleni, pokazuju dušu naših Cresana i jedne i druge narodnosti. Poznato je, da se u Cresu s hrv. strane hoće nešto da radi, ali da je posao prevelik, a sila nema te nema. Zato je i shvatljivo, da se ova naše „probudjenje“ još uvijek (a i ostalo u buduću tako, ako budemo ovako prepusteni sami sebi) može nazivati snom, jer ako se i čuje od nas kaskada koji glas, to nije glas probudjenog čovjeka, već glas očajnika, koji ne govori iz svijesti, već kao čovjek pred ponosom, u koji će sad ni neminovno srušiti u navieku. Ali ako i nismo probudjeni, ipak ne izgubismo svoju hrvatsku dušu i slavensku humanu narav.

Uslied slabog do sada i nejasnog svjetla o narodnostnoj ideji dogodilo se, da pred kojih 20 dana zidovi nekotijh creskih kuća osvanuše sa različitim hrvatskim napisima, koji bijahu izražaj mlade, polatne, idealne i nevine, a moguće i navne slav. duše: bilo je tu „živila sloboda“, „živila naša“ (stvar?), „živio hrv. Cres“ i dolje s tlačiteljima. Sve su izrazi najidealnije naravi, koji, i ako su mogli malo uznemiriti našu talij. elite-u, ipak ne možemo shvatiti, kako su mogli uzrujati i naše „demokrate“, naša (t. j. cresku ali talij.) tobože modernim duhom zadajenu uzdanicu? Kako mogu oni, koji se to-

liko oduševljavaju nad „droits de l'homme“, ovako gaziti i pljuvati u obraz svome uvjerenju? Nego sve se čini, da su ti moderni junaci jedino u toliko moderni, što hoće uz stara i moderna sredstva (liberalizam i slobodu [-nasilje], štampu, nar. predstavništvo i ustavnost itd.) upotrijebiti u svoje egoistične, niske i nekulturne i nečovječne svrhe. Ovi su mladi još veća nakaza čovječnosti nego li stari.

Kako rekomo, hrvatski su napisi bili onako idealni i bezaltni, ali čujte, kakvim se tobože „odgovorom“ poslužiše naši Talijani i Talijanaši. Neki dan napisashe na kući, gdje je smješten dućan gaspodr. i konsumnog društva, za usluk nekoje izraz, dostojne njihove naobrazbe, uglađenosti i „avite culture“. Oni se ne znadu plemenito oduševljavati, već pišu: „m. rda“; „vile“ nazivaju čovjeka, koji ih je htio uza sve svoje mane ipak privesti čovječnom shvaćanju svojih dužnosti (kod administracije i ličnog pitanja). A onda ima napis, koji ih karakterizira. (Konac sledi).

Vjenčanje.

Gospodin dr. Josip Ozbolt, liečnik u Krku, vjenčao se sa gospojicom Mercedes Vitezić, kćerkom dr. Mata Vitezića a nećakinjom blagopokojnog dr. Dinka Vitezića. Čestitamo!

Vrblnik početkom augusta. Kad nije u Vrblniku čovjeka, koji pravicu brani, a nepravicu svietu prikaze, laćam se ja toga posla, i molim Vas, da biste uvrstili u „Našu Stogu“ kako financijalne oblasti s Verbenskim pukom sramotno i nepravedno postupaju.

Ovdje postoji za skoro 3000 stanovnika samo jedna trafikica (prodaja duhana) i to na trgu.

Obćina je davno već zamolila financijalnu oblast da se u Vrblniku ustanovi još jedna trafikica, koja je od priekie nužde — a i dvie bi bile još potrebne za ovako prostrano mjesto — ali te molbe negdje miševi grizu.

Ovoj nemarnosti financijalne oblasti, pripisuju neki to, što zemljaci sadašnje trafikantice bivši financ. nadzornik Buda i financ. komesar, svojim izvještajima uzimlju ju u zaštitu od drugih konkurenata. Ako bi to bila istina, u što nam je teško vjerovati, bila bi to prava sublanca.

Zahtievamo s toga od financijalne oblasti da puku dade što ga po zakonu ide, i ujedno pozivljemo da ako želi razviditi opravdanu potrebu puka, da izašalje na lice mjesta svoje druge ljude u koje se pouzda oblast i puk koji će tek tada moći dati točne i istinite informacije. Zaolusno je pak od financijalnih oblasti, da informacijama jedne obćine ne vjeruje, dok naprotiv uzimlje za sveto ono, što jedan ili drugi od njezinih organa njoj dojavu s ovog ili onog interesa. Da nam se ova sumnja nameće nako služi za primjer ova prilika: Riška, nek od 600 duša ima četiri trafikice, Krk, manji od Vrblnika za polovicu, ima do 8 trafikica, Baška 5 trafikica itd. Po ovomu dakle očito je, da mora biti interes ili protekcija s neke strane, zašto se financ. oblast krati dati dozvolu za još jednu trafikicu. Da nema konkurenata i zgodnog mjesta, to znade dobro financ. oblast, jer ih ima više kojih molbe leže kod iste a predloženo je i više prikladnih mjesta.

Stavljamo dakle na srec financ. oblasti, da ovu stvar po zakonu i pravu jednom već rieši, jer inače zasoliti ćemo nekome nešto što mu neće biti drago. Dakle krivi informatori pazite se!

Zabave u korist „Družbe“ u Nerezinama. Dne 1. kolovoza priredio je odbor mjestne Podružnice u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“ zabavu s plesom, a u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Istru. Zabava, kao prva svoje vrsti u ovome selu, ispala je sasna liepo. Tom prigodom darovaše za zabavu predmeta izigranili na tambolu, u novcu sliedeća gg. A. Lužina, župnik, Ošor K 6; Volarić, dušobrižnik u mjestu K 4; D. Marinčić,

kurat, Sv. Jakov K 4; F. Kalarinić, učitelj K 4; A. Bon, Punta-Križ K 4; I. Hlaća, župeup, Marlišnica K 2; O. Kršić, Marlišnica K 3; Gavde Sokolić K 2; Konsumno društvo i Posojilnica, Nerezine po K 10. — Hyala! — Čist prihod od K 81 odposlan je Ravnateljstvu Družbe. Odbor.

Voloski kotar:

Slavlje u Podgradu. Iz Podgrada nam pišu:

Još malo dana i naš će kraj obuzeli radost, okolica će kipjeti oduševljenjem, a naši inače niemi breljučici oživjet će po dolozku dragih gostova iz bliza i daleka. Jest, probudit će se takodjer i stare bukve, što spavaju pod Rasusicom i Zabnikom, probudit će ih velikojni piev svježih glasova, javljajući svima ljepšu budućnost.

Pod milim nebom, u zagrljaju majke prirode darivat će se sv. misa i gosti će se diviti raznolikosti tipova iz raznih sela; osvjeđoči će se, kako se slovenski i hrvatski seljak podpunoma razumiju, i ako je prielaz narječja oštar. Kod mise će nastupiti četa tršćanskih i istarskih akademičara sa staroslovenskom misom pod spretnim vodstvom našega zemljaka gosp. Josipa Mandića.

Oglasit će se takodjer naš stari junak narodni zastupnik prof. Spinić, koji će nam pripoviedati mnogokoji zanimivi o preporodu našega okružja te o svojedobnim intrigama protiv naše mlade posojilnice i hranilnice.

Posojilnica je imala sreću, kad je predobila nekoliko članova slovenskoga kazališta iz Ljubljane, koji će nastupiti pod vodstvom režisera g. Danila sa pjevanjem i igrankom.

Medju pojedininim točkama svirat će narodna maolinjska glasha, a u miraku će užigati umjetnu vatru ljubljanski strokovnjak g. Kniser.

Kako sve izgleda, imat ćemo dne 27. o. mj. u Podgradu osobiti užitak, a povećati će ga svojim dolazkom vrla društva iz Trsta, Istre i Kranjske. Imena svih društava, što će uestvovati kod svečanosti, objavit će u kratko vrijeme „Priljavajući Odbor“.

Prigodom svečanoga otvorenja „Narodnoga Doma“ dne 27. o. mj. bit će priredjen banket. Kuvert za svaku osobu stoji 2.50 K. Tko želi uestvovati, neka se prijavi do 25. o. mj. hoteljeru „N. Doma.“ Za vožnju sa postaja Herpelje-Kozina i Trnovo-Bistrica bit će pripravljenih samo toliko zajedničkih vozova, da zadobiju mjesta oni, što će se prijaviti odboru za pripreve barem do 25. o. mj. Cijene su za jednu vožnju ustanovljene za svaku osobu po 1.50 K iz Herpelje-Kozine te po 1 K iz Trnovo-Bistrice.

Iste cijene vrijede za povratnu vožnju.

Raspored svečanosti:

I. U 10 sati pr. p. Služba Božja na travniku „Grasišće“ blizu „Narodnog Doma.“ Glagoljačku misu pjeva akademički pjevački zbor. — 2. Glasba svira po mjestu. — 3. Goste pozdravlja ravnatelj posojilnice i hranilnice msgr. Anton Rojčič.

II. Banket u dvorani „Narodnog Doma.“ III. U 3 sata po podne Koncert u dvorani „Narodnog Doma.“ 1. „Slovenac i Hrvat“, pjeva podgradski pjevački zbor. — Svečanosti govori, govori državni i zemaljski zastupnik g. profesor Vjekoslav Spinić. — 3. „Liepa naša domovina“, pjeva akademički pjevački zbor. — 4. Tamburanje, igra podgradski tambur. zbor. IV. Prosta zabava na dvorištu „Narodnog Doma.“

V. U 6 sati na večer Predstava i Koncert u dvorani „Narodnog Doma.“ Nastupaju članovi slovenskoga kazališta iz Ljubljane pod vodstvom režisera g. Danila i kapelnika slovenske opere gosp. Hilarija Beniška te akademički pjevači pod vodstvom gosp. Josipa Mandića. — Ulaznina na predstavu i koncert: sjedalo

za jednu osobu: K 1.—, za obitelj (3 osobe) K 2.—, Stojanje: po osobi K —60, za obitelj (3 osobe) K 120.

VI. Na Grasišću Umjetne vatre i rasvjeta „Narodnog Doma.“

VII. Ples u dvorani i u dvorištu „Narodnog Doma.“ — Ulaznina za ples u dvorani po osobi K 1.—, za obitelj (3 osobe) K 2.—.

Odbor.

Breza 18. tek. Otkuda se narod na tuži misli se da je tamo sve u redu. Ali u nas je sve drugije nego se misli; naše je selo zapušteno da je i Bogu plakati. Memamo puta, nemamo škole, premda plaćamo jedno i drugo, svakamo nam je daleko. Sami ne možemo nići puta popraviti, dočim drugomu narodu u našoj obćini gradi se cesta državnom podporom. Molimo c. kr. kotarsko poglavarstvo, da izvoli jednom posjetiti i naše selo, te smo stalni, da bi se i nama dalo podporu radi puteva, što je sl. obćinsko zastupstvo u Kastvu, u svojoj sjednici od 14. tek. mj. uvažilo našu molbu, na čemu smo dubokim štovanjem zahvalni.

Ovim putem molimo sl. c. kr. kotarsko skolsko Nadzorništvo, neka već jednom izvrši što nam je obećalo.

Pazinski kotar:

Iz Pazinštine pišu nam 20. o. mj. Istina je na žalost ono, što javljaju novine, da je naime ove godine peronospera po našim južnim krajevima žestoko navallala na lišće, a i na samo grožđe, te da će radi toga biti ove godine slabo sa vinom. Vrijeme je takodjer na Pazinštini prevarilo ljude, te su zakasnili sa škropljenjem, i tako i ovdje ide ove godine lošo sa grožđem. Kukuruza, krumpira i pasula bit će srednje nižere. Nakupit će se nešto ovoga, nešto onoga, te ne će biti toliko prisiljeni seljaci ići kupovati u dućane, kao što su morali prošle godine.

Dne 17. o. mj. nadvili se sa oko 3 sata po podne nad okolicom Pazina gusti crni oblaci, te uz strašnu grmljavinu spustila se obilna kiša. Ali na žalost nije prošlo bez nesreće. Udario je grom u dvor seljaka Iv. Slokovića u kojem je ubio jednog ljepog vola. Pogibeljno je bilo, da naslano i veća nesreća, jer je dvor napunjen sienom, ali se na svu sreću nije sieno upalilo. — To je druga nesreća, što je ove godine zadesila ovog rodoljubnog seljaka; naime u februaru mjesecu izgubio je sina nakon kratke bolesti u najljepšoj muževnoj dobi, koji mu je bio desna ruka u gospodarstvu.

Ovom prilikom ne možemo propustiti a da toplu ne preporučimo svim našim seljakom, gospodarom, da svakako osjeguraju svoje kuće, dvorišta, blago, poljevo itd. proti ognju, jer nesreća nikada nemiruje.

Porečki kotar:

Učiteljska mjesta. U Porečkom političkom kotaru izpražnjeno je više učiteljskih mjesta, a medju timi i sliedeća mjesta III. reda: Fontane, Zbandaj i sv. Lovreč Pazenatića. — Molbe za ta mjesta valja predložiti c. k. kot. školskom vieću u Poreču u roku od četiri čedna.

Koparski kotar:

Iz Roča 21. kolovoza. Jučer u nedjelju doživismo u Ciritežu kod Roča takvo slavlje, kakvog već odavna u ovim stranama nije bilo. Osnovali su najme naši vrli ročki općinari „odručnicu sv. Cirila i Metoda.“ Pod vedrim nebom medju granatim hrastovima, na kojima su se ponosno vijale naše lijepe hrvat. trobojnice, sakupilo se mnogo naroda sa svih strana. Po sv. misi koju je u ciritežkoj crkvi odslužio naš vrli gosp. župnik, nitko nije kući otišao, već su svi čekali skupštinu posjedavši se

u zgodnu hladovinu, da gucnu našeg do-
maćeg, ili pak da se osvježe izvrstnom
pivom, koju je naš stari Čeh „prav spod
leđa vozil“. Rodoljubna mladež vrtila se
paka sve u sesnajst, akoprem je žarko sunce
malco previse peklo.

Oko tri sata po podne prispjela je
ciela četa naše gospode iz Buzeta i Huma,
te je odmah otvorio skupštinu naš opć.
tajnik g. Maljavac, pozdravivši ujedno go-
stove. — Iza izbora odbora progovorio je
narodni stari borioć za naša narodna prava
g. Fran Flego. Govorio je lijepe, govorio
je iz srca, pak ga je narod razumio i
burno mu povladjivao. Za njim je govorio
gosp. dr. Josip Flego iz Pazina, podučivši
lijepim načinom narod kako mora ljubiti
svoj hrvatski jezik i njime se svagda i
svagdje ponositi, a napokon je govorio g.
Flego, župnik iz Huma. I potonjim dvjema
govornicima je narod burno povladjivao.
Lijepa za to hvala svoj trojici, a bratski
zahvaljajemo i svim drugim, koji su nas
sa svojim pohodom razveselili i doprinesli
tom našem narodnom slavlju.

Spomenuti mi je, da je već obstojala
ta podružnica, ali je na žalost bila zapala
u duboki san, iz kojeg se nije probudila.
Sada se je na novo ustrojila, pak će
unaprijed ponosno stupati u vrsti svojih
drugica. Jamči nam to probudjeni naš
ordjeljni narod, a jamči i odbor, kojim
je na čelu vrlo učiteljska gajica Havel. Uz
odbor pak stoji obljubljeni naš načelnik
g. Pavletić, koji je uz druge mnogo do-
prinešao, da se je podružnica ponovno
otvorila.

Zvijezde su već bile uresile vedro
večernje nebo, a još su naša mila pjesma
i živo-klici odzvanjali od brijega do bri-
jega. Veselje je poslije vrhunac, kad je
g. dr. Lelis, opć. ljetnik iz Buzeta počeo
spusati vatromete. Hvaia mu, što je time
poprinesao našem veselju.

Pobvaliti mi je naše ljude, koji su se
sasvim lijepo i mirno ponašali. Bili su vam
svi to braća. Tako i valja, živjeli!

Naši pak „dobri susjedi“, niti pisnu
niti zubi škrinu, kako su to prije običavali,
već su slusali premda i teško tu našu
pjesmu, naše veselje. Samo negdje iz da-
leka čuli smo vraćajući se kući nekakvo
disperatno kriještanje nekakve izabrane
dvojce, što nam se pričalo kao plašljivi
glas noćnoga čuka... „Komu nije pravo,
neka si stane na nogu!“

Franina i Jurina.

Fr. Cresku sinjoriju hode va oči hrvatska
bandera.
Jur. Ne neće, kada nesmiju batit onu ta-
lijanskoga kralja.
Fr. To njin je lahko, neka se sela preko
mora.
Jur. Ma njin je ovde bolje, zac bi va
Talijske poginuli od glada i smrada.

Razne primorske viesti.

Služimo se uvijek svojim jezikom.
Nemam zgodom pošao sam s jednim na
maricij velikim Hrvatom u Pazin. Pred
mim gostionim susresmo nekoga našega
prijetelja. On se s njim zadržl, a ja podjem
u crmu, te tuj zapitam za večeru i prak-
nošte, a sve to u hrv. jeziku. Nekoliko
zaka zalim dodje i on. Kad tamo on
se biranom toskanštinom pita za isto.
počudilo sam ga za to, ali nije koristilo.
I drugdje bio sam ja Hrvat, a on Talijan,

akoprem smo obojica Hrvati. Slične slu-
čajave opaža se skoro svaki dan i kod
svih stalezja. Je li to pravo? Nije! Dapače
to je težki narodni grijeh. Zaradi toga
tako malo rešpektiraju. Ne kažem, da mo-
rauo biti u tom pedantini, ali uvijek sto
je pravo. Nama iz Beča hrvatski odgovar-
raju, dogodio se slučaj da su iz Frank-
furta u M hrvatski nam odgovorili. A pred
nosom mi stoje odgovori iz Opatije, Rieke,
Trsta, Ljubljane u talijanskom i njemačkom
jeziku. A to je još ljepše, da oni koji su
ih dobili ni jedan ni drugi jezik dostatno
ne razumiju. Krivnja je njihova, jer su
onim jezicima dali pisati, akoprem umiju
hrvatski citati i pisati. Da, da nismo još
zreli! Treba znati još i to, da nije ono
čovjek, koji svoj jezik ne štuje i ne brani.
Gorji je i od niema životinje, jer se i ona
svojim glasom javlja. Budimo već jednom
podpunji ljudi, pak se osobito med intelli-
gencijom kontrolirajmo za ovo: Opome-
nimo nehajnike! Jednom moramo stati na
svoje noge. Ali da bi zašto morao nago-
varati već za naš jezik, koji je jedan iz-
medju najljepših, najbogatijih i najljakših
evropskih jezika. „Tudje poštu, a svojim
se diči!“

Sloboda. Pod ovim naslovom počeo
je izlaziti dne 16. o. mj. u Splitu novi
list, komu je urednikom poznati hrvatski
rodoljub i odvjetnik g. dr. Josip Smolaka.
List taj izlaziće će kao glasilo hrvatske
demokratske stranke u Dalmaciji svake
sriede, a ciena mu je do konca godine
3 krune.

Ruski ustav. Car Nikola upravio je
dne 19. o. mj. svomu narodu manifest,
kojim mu priobćuje, da mu je podielio
ustavni život. Taj korak ruskoga cara
od neizmjerne je važnosti za ruski narod
i za sve Slavenstvo, koje je bolnim srcem
pratlilo posljednje dogodjaje u toj velikoj
slavenstoj državi.

U budućem broju progovoriti ćemo
obširnije o toj velikoj stečevini bratskog
ruskog naroda.

Družba sv. Cirila i Metoda. Rav-
nateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za
Istru primilo od 16. srpnja do 8. kolo-
voza o. g. sljedeće prinose:

- G. dr. Božo Vinković, Karlovac K 11;
- Stjepan Gamulin, Jelsa K 469-30; Josip
Plasiński, Amerika K 26-96; Vladimir
Rubignano, Trogir K 18; Podružnica
Lovran K 16; dr. Pero Magdić, Varaždin
K 20; Uprava Hrvatskoga Prava, Zagreb
K 2000; Tržaska Posojilnica K 100; Prihod
družbinih olovaka K 40-22; Uprava „Ob-
zora“ K 362-04; Nar. List, Zadar K 1137-31;
- Pop V. Premuda u Baski K 14; dr. Ja-
nežić višak računa K 1; Prihod družbine
cikorijske K 352-03; dr. Pero Magdić, Va-
raždin K 35-12; Klub Cirilo-Metodskih
Zidara u Zagrebu u ime prihoda biljega,
kljubskih zigica itd. K 3611-69; Podpora
občine Opatija K 1000; Podpora občine
Voločko K 1300; Prihod družbinih zigica
u I. polugodištu 1905. K 4402-24; dr.
Fran Brčić, Trst K 10; Uprava Financi-
jalnog Glasnika u Budimpešti K 6; Uprava
Agramer. Togblatta K 349-98; Abiturijenti
hrv. gimnazije na Susaku u ime uteme-
ljiteljne svote K 200; A. Elner, dekan u
Kastvu K 110. Darovala sljedeća gg: I.
Koruza, Klana K 20; A. Puž, Mošćenice
K 20; A. Bliner, Kastav K 11; M. Du-
brović, Opatija K 10; I. Vrabec, Veprinac
K 10; V. Klofanda, Sv. Matej K 5; J.
Aničić, Sv. Križ K 5; J. Petrak, Rukavac
K 5; K. Mandić, Poljane K 5; I. Ziganto,
Lovran K 5; I. Kintil, Zvončica K 4; I.
Orlić, Kastav K 3; Sileni Bergud K 3;
J. Mandić, Lovran K 2; J. Križman, Moš-
ćenice K 2. — Nadalje: Matko Sanković,
Dane K 12; Narodna Obrana, Osijek
K 1126-60; Hrvatsko, Zagreb K 1143-26;
dr. B. Vinković, Karlovac K 14; A. To-
mčić sakuplja K 10; F. Stišinović, K 20;
Samoborski list K 42; dr. P. Magdić, Va-
raždin K 6. — Živjeli plemeniti darovatelji!
Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru.

Mery de Val i naši redo-državale.
Gosp. Uredniče! —
Mogu vam iz najpouzdanijeg izvora
javiti da su poznati ukor »državnog« taj-
nika Mery de Vala primili svi dalmat-
inski redo-državnici, dominikanski i fran-
jevački itd. Dojam kojeg je isti među
njima proizveo pretvara se u pravo ogor-
čenje. Svećenik — fratar — koji mi je
to povjerio, nastavi uzbuđenom ogorče-
nošću: »ovo nam je hvala! Svaki vidi i
zna — bez omalovažavati ikoga — da
ako je vjera tako jaka u našem puku,
najveća je zasluga dvaju domaćih redova
franjevačkog i dominikanskog! (Živa istina!
Ured.) Samo čisti interes vjere po-
budjuje naše redo-državnike, da se tako
svojski zauzeše za glagoljicu, jer mi dobro
i najbolje znamo koliko vjera može šte-
tovati ako se podje za tim, da se ovaj
narodni amanet uništi. Pak mi, koji to-
liko nastojimo da udržimo jakost vjere
u puku, koji se toliko trudimo da vjera
ne nastrada, mjesto pohvale, primamo —
ukore. Želio bi upitati branitelje jezuita,
da li su i oni primili sličan ukor radi
njihova zauzimanja za vjerske interese u
našem narodu? Ovdje se časnii otac
zauzavi, no vidljivo je bilo, da hi on u
tom pogledu još štogod rekao, ali pro-
guta rič.

»No neka ne misle u Rimu da mi ne-
znamo kako tamo stvari stoje.« —
nastavi poslije male stanke. »Ovo je sve
diplomatsko maslo državnog tajnika Mery
de Vala, koji tako s nama postupa, jer
tako od njega zahtjeva talijanska diplo-
macija! A on to pokriva tobožnjim pla-
štom vjerske zabrinutosti.
Svaki jezik Boga hvali — rečeno je
u sv. pismu, — pak ako Rim nije po-
tican od drugih izvan vjerskih razloga,
nepojmljivo je, kako se isti može tako
flagrantno ogriješiti ob ovaj, između te-
meljnog kamenja svete vjere. Pak dok se
tako be-obzirno postupa prama našem
puku, tako ođanom katoličkoj vjeri, a
prama njegovim vjerskim predstavnicima
upravo ponižujuće, drukčije vam to biva
kod Niemaca, Čeha i Poljaka. Kod njih
se sve crkvene molitve i pjesme, prije
i poslije mise, govore i pjevaju u narodnom
jeziku i niko ne ima ništa proti tome;
a kod nas se metnula u kretanje ciela
crkvena i državna mašinerija, stavio se
zieli narod u trzavicu, samo da se i
zadnji trag narodnog jezika iz crkve is-
tine, da se bogoljubnom našem narodu
tako ugodni vjerski užitak iz srca izčupa.
Ja rekoh časnom otcu, da ću to turiti
u javnost. »Pa turite«, reče mi, ne pro-
tivede se ni malo, »samo me ne izlažite«,
a neka narod znade, kako stvari stoje,
ta napokon tiče se njega. Narod neka
zna, kako se postupa sa onima, te se
zauzimaju za njegovo duševno dobro, koji
s njime dijele njegovu sreću i njegova —
poniženja.

Primito gospodine uredniče izraz mog
štovanja.
Priatelj glagoljice.
Utoplo se naš zemljak u Ameriel.
Ivan Grbac, Ante Klarić, Antun Sincić,
radnici Bully Hill Smelter Co. u Kali
forinji podjoše u četvrtak 3. tek. mj. na uru
po podne skupa na kupanje u Sguay
Creek. Nisu ni slutili, da jednog od njih
čeka nesmiljena smrt. Kupajući se po
malom kanalu, koji je 50 noga širok, a
15 dubok, a ne znajući plivati držahu se
kraj, dok Ivan Grbac, mladić star 21
god., pun odvažnosti reče svojim drugo-
vima: Gledajte, kako ću ja preplivati na
drugi kraj! — To reče i spusti se na 8
noga dubine. Neznadjaše napried, a ne
mogavši natrag, deruća ga voda zagusi.
Drugovi njegovi to videći, stadoše zvati
i plakati, ne znajući mu inače pomoći.
Na tu viku doletješe policist i ostali
ljudi na lice mjesta, te dva Amerikanca
skoče u vodu i mrtvo utopljenikovo tielo
iznesu na obalu. Stvar je javljena grad-
skoj oblasti, da shodne izvide poduzme.
Fokojnik je bio član društva »Dubrov-
nik« odsjek 256. »N. H. Z.« u Jacksonu,
Cal. u dobrom stanju, a ujedno je bio
član »Miner's Union« u Jacksonu. Dne 21.
t. m. po podne bio je sproved, ka-
jem su prisustvovali mnogi Hrvati i A-
merikanci. Pokopan je na groblju »For-
resters American«. Rodom je iz Prapoča,
kotar Kopař. Istra, a za sobom u domo-
vini ostavlja ožalošćenog oca i majku, 2
brata i sestru.

Razni prinosi:
Dječkom pripomoćnom društvu u Pa-
zinu prispjeli su tokom mjeseca
srpnja sljedeći prinosi:
Utemeljitelji: Motika Josip obč. či-
novnik, Pazin K 20; dr. Szentgyörgy Sandor,
Zagreb K 20.

Redoviti: Dominko Henrik, nadzornik,
Kopar K 5; Franković Fran, nadzornik,
Kopar K 5; Glavinia Blaž, kurat Kopar K
5; Kramberger Fran, kurat, Kopar K 5;
Kregan Rudolf namj. oficijal, Kopar K 5;
Krištofić Matko učitelj, Kopar K 5; Fran
Pančur prof., Kopar K 5, Šubić Albert,
prof., Kopar K 5; Trinajstić Marija uč-
teljsca, Dubašnica K 10.

Podupirajući: Apolonija udova Contin
Kopar K 1; Franković Marija, Kopar K 1;
I. K., Kopar K 1; Kostial Ivan, Kopar K
1; Krištofić Sigismund, Zagorje K 1; Kri-
štofić Vilim, Kopar K 1; Krištofić Pilade,
Kopar K 1; Krištofić Olga, Kopar K 1;
Krištofić Nada, Kopar K 1; Krištofić Pavla,
Kopar K 1; Schaup Adolf, Kopar K 1;
pop Milovčić Pave, Dubašnica K 2; pop
Milovčić Šime, Dubašnica K 2; Žgombić,
Dubašnica K 1; Mužina Mijo župnik, Du-
bašnica K 6; Radić Mijo učitelj, Du-
bašnica K 2; O. Benko dr. Žgombić, Du-
bašnica K 1; P. P. Orlić, sv. Vid K 2; Gr-
žetić Antun i Kata, Dubašnica K 2.

Darovi: Mteječić Fran c. k. z. škol.
nađ., Trst K 40; Djačko polporno društvo,
Trst K 100; Zović Marko, krojač, Pazin
K 16; Preostatak od objeda u Boljunu
K 1; dr. K. Janežić, Volosko, primljenih
od izletnika u Novi Vinodol za prodanu
čokoladu K 3; Matanić Petar, rav. učitelj,
Pazin K 3; Sabrano u Pićnu K 27; Orel
Fran i supruga, Corte K 3; Pri zabavi za
»takujske« K 10; Zabava u Novaki, Pazin
K 10; (medju ovima darovao M. Opasić,
1 krunu.) Družba sv. Cirila i Metoda, Vo-
loško K 1000; Bratovština Hrvat. ljudi u
Istri K 432-76; Stihovič Josip, Pula, za
počasiti uspomenu biskupa Strossmayera
K 262-45; Isti, darovanih od dra Justa
Perlotta K 50; Preostalo od priroasa za
predavanja K 8; Na predlog g. Peteh M.
Kovačić, sabrao g. N. Butković obč. tajnik
u Žminju prigodom otvorenja stanice Žminj
medju Paznici i Žminjci K 12; Sabrano
prigodom mlade mise Ivana Gabrielića K
72-61; Corazza Gjuro, sudb. pristav, za
program K 2; Ladavac M., Pazin K 3-38;
N. N., Pazin K —40; Nakon prepirke
sabrao g. Marčelja K 2-40; Nedved Antun
župnik, Šterna K 30; U čitaoi na kugle
—52; dr. J. Kalčić, stožerni nadl. I. reda,
Zalambahalya — mjesto vienca na odar
blagopok. i velezaslужnog bivšeg profesora
ričke gimnazije Janeza Trđina K 20.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda
prispislaše preko naše uprave:
Ivan Gržinić, trgovac u Humu daruje
K 3.
G. Ferdinand Hrdy u Sv. Lovreću na
Labinštini sabrao je na Lovrećevo na
predlog g. učitelja Diminića K 17-80 uz
poklik „pomozimo našu miljenicu Družbu!“
Ukupno danas . . . . . K 20 80
Na račun ove g. izkazanih . . . 1176'64
Sveukupno K 1197'44

Kathreiner-Knaippova sladna kava
ne smije kod priprave ka-
rnoga napitka u mješavcu
— kudastvu manjkati. —
Valja sahati sa samo la-
vorom or. ca i imanom
—KATHREINER—

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda,
dobivaju se
jedino u narodnoj tiskari
J. Krmpotić i drug. u Puli
uz cenu od 2 do 10 para.

Kemički istraženo, uz to oblastno za kožu
neškodljivo pronađeno

Vlasi uništavajuće sredstvo
odstranjuje kod ženskinjah ne-
lepe i dosadne
LASI NA LICU

temeljito sa korjenom te čini kožu (teint)
svježu, nježnu i gladku. — Cijena K 7.—
Odprema svakome.

I. SCHWIDEK, Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Svoji k svojim!

Skladište pokućstva
goričko-zelkanke
stolarske zadruga
(prije Antua Cernigej)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućstvo izrađuje se samo u peći iz-
sušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost
se jamči.

Prodaje se također uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

NARODNA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA
J. KRMPOTIĆ I DRUG. U PULI

preselila se iz ulice SISSANO-DIANA u ulicu GIULIA br. 1
gdje se nalazi uredništvo i uprava

»NAŠE SLOGE« i »OMNIBUSA«

PREPORUČA SE ZA:

TISKARSKJE, KNJI- SAMA IZRADJUJE
GOVEŽKE, GALAN- PEČATE
TERIJSKE RADNJE ZALJEPNICE

IMADE U ZALIH TISKANICE I KNJIGE ZA P. N.

OBČINE, CRKVE, ŠKOLE, OD- TRGOVAČKE KNJIGE, PISAN-
VJETNIKE, POSUJILNICE I INA. KE ZA ŠKOLE, PISARSKJE I
DRUŠTVA RISARSKJE POTREBŠTINE

PRODAJA PAPIRA NA MALO I VELIKO.

Tko hoće dugo živjeti

veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj že-
ludac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa teško probavljivom, prevrućom ili prehladnom
hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti bezučnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smučtranju-
glavobolji, vrtoglavici, grčevima, teškoj stolici, zlatnoj žilii najuspješnija
upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i teško probavljive hrane,
odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike do-
prinasa i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred
drugim sličnim sredstvima, što nekodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji
iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i naj-
razmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u
nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva
pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito
zahtjeva **„Germanova životna esencija“** iz ljekarne k crnom orlu u
Bjelovaru, pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom
doraslo. Jedino prava jest u zelenom zamotu sa celim tiskanim naslovom: Ljekarna
„k crnom orlu“ K. Germana u Bjelovaru (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati
imadu. — Cijena bočici jest K 1.40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje
40 para više, razaslije se uz pouzete ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu esenciju mogu trpjećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi
samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bili preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvratnosti dje-
lovanju.

Edmund Medeoiti, župnik u Trojstvu, (Hrvatska).

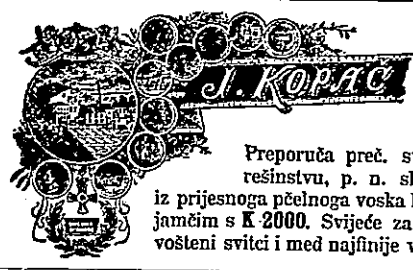
2 potrošene boce Vaše životne esencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica.

Petar Gradlnac, umir. župnik Gradac, Zinzerdorffasse.

Orvime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova
esencija djelovala.

Molim, da mi ponovo pošaljete 8 bočica Germanove životne esencije, koju ću svima na želucu
bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skorom posvemašnomu
ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semirachu kod Peggana (Štajerska).

Odlikovana

svijećarna na paru
Gorica — ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom sta-
rešinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće
iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4.90. Za prijesnost
jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva,
vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalčko-muriatitna-litijška kiselica vrlo bogata ugljenom kiselom
izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ova kiselica s naj-
boljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i griklja-
na proti ulozima i razni, kod izludačnog, plućnog, gresnog
svih drugih katar, proti hemeroidima (zlatnoj žilii), kod boli
bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nate-
klitih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokuzano iz-
vrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih
ženskih bolesti.

Analizirao je prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski
savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagrada na mnogim velikim strukovnim iz-
ložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovacke kiselice“
ZAGREB, ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrudnih dielova jedan ili
više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član
istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez pred-
hodnog otkaza, iz- nosa do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od
14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložena suglasno
zastanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmovo (posude) daje samo zadrugarom,
i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati
po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Cilvo S. Stefano br. 9,
prizemno desno, gdje se dobivaju približe
informacije. Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka
upotrebljavaju se za varjstu i unutarnju porabu.
Osobito odstranjuju trganje i kulanje po kostih,
noguh i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One
nedostitno spasosno djeluju kod bolesti želudca,
uhlažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju
nadažuranje, boli i grčeva, pospješuju bolju pro-
bavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male
glušte, te sve bolesti od gluhast dolazće. Djeluju
izvrstno proti hrupavosti i promućlosti. Lieče sve
bolesti jetrah i sluzne te koliku i trganje u želudcu.
Progone svaku gresnicu i sve bolesti od gresnice
dolazće. Najbolje je sredstvo proti materinici i ma-
dronu, pa zalo nasmija manjkali u nijednoj gra-
se neka točno naruč pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29**
pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pozrećem. — Manje od
jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cijena je sljedeća i to franko na svaku poštu:
1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.)
14.60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem usuču i tisuću priznanica, da ih nije mo-
gucje ovjije uskati, zalo navodim samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom
upotrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podopunoma ozdravile: Iv. Barendić, učitelj;
Janko Klišnj, kr. nadlogar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opazničar; Sofija Vukelić, silica;
Jole Seljančić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.